

VU Research Portal

Gevraagd: biddende voorgangers

Stoppels, S.

published in
Groeimagazine
2016

document version
Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication in VU Research Portal](#)

citation for published version (APA)
Stoppels, S. (2016). Gevraagd: biddende voorgangers. *Groeimagazine*, 50-55. [2].

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal ?

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

E-mail address:
vuresearchportal.ub@vu.nl

TEKST:

Sake Stoppels

Gevraagd: biddende voorgangers

Te druk om niet te bidden koos de Amerikaanse predikant Bill Hybels als titel voor een zijn boeken. De prikkelende titel blijkt bewust gekozen. De praktijk is immers juist omgekeerd. We hebben het druk, dus schiet het gebed er gemakkelijk bij in. Gaat dat ook op voor onze kerkelijke leiders? Welke plek heeft het gebed eigenlijk binnen hun leiderschap? Zijn zij druk mét bidden?

Een gemeente kampt al jaren met krimp. Er komt een nieuwe voorganger. Hij stelt voor om als kerkenraad een retraite te houden waar ze zullen nadenken over de toekomst van de gemeente. Veel leden van de kerkenraad gaan ernaar toe met de gedachte onderlinge gesprekken te voeren en te discussiëren over modellen en strategieën. Zo hopen ze de wind weer in de zeilen te krijgen. Maar de voorganger heeft heel iets anders in gedachten: een tijd van gebed en inkeer, van vasten ook, om de 'eerste liefde' weer te hervinden (Openbaring 2:4). Plannen smeden ze niet dat weekend. Ze nemen dus ook geen concrete voornemens voor nieuwe activiteiten en programma's mee naar huis. Wat ze wel meenemen, is een verdiepte spiritualiteit en een gegroeid verlangen de stem van God te verstaan bij het zoeken naar toekomst voor de gemeente. De vergaderingen zijn vanaf dat moment ook anders.

Bidden maakt 'zakelijk'

Er is bij kerkelijke bestuursorganen vaak veel onbehagen over de werkdruk en al de regelzaken die telkens weer op de agenda staan. 'We doen van alles, maar het gaat nergens over', is de verzuchting. Al weer jaren geleden werd onderzoek gedaan naar het functioneren van kerkenraden. De belangrijkste klacht was dat het niet lukte om bij fundamentele vragen stil te staan. De vraag 'zijn wij in de diepere zin gemeente van de Heer?' kwam veel te weinig aan bod. Sommige kerkenraden zijn toen echt werk gaan maken van het gebed in hun vergaderingen. Ze stopten - oneerbiedig gezegd - met het open- en dichtbidden van de vergaderingen en gaven het gebed een echte plek in hun samenzijn. Onlangs hoorde ik van een kerkenraad die dat ook deed en daarvoor aparte bezinningsvergaderingen organiseerde. Om en om was er een zakelijke en een bezinnende vergadering. Maar die bezinnende vergaderingen slokten gaandeweg de zakelijke vergaderingen als het ware op. De kerkenraad ontdekte namelijk dat de zogenaamde zakelijke agendapunten een stuk sneller konden worden afgehandeld vanuit de verdiepte geloofsbeleving. De spirituele diepgang maakte dat allerlei oneigenlijke gesprekken en punten minder tijd in beslag namen en er veel 'zakelijker' kon worden verga-

derd. De 'zaak' van het Evangelie zette meer en meer de toon.

'Uw Koninkrijk kome...'

Uiteraard is het gebed geen manier om vergaderingen te bekorten. Dat zou het helemaal scheefftrekken. Gebed is geen strategisch middel. Gebed is allereerst relatie, is openheid naar God, is uitdrukking van het verlangen dichtbij God te zijn en ons leven steeds opnieuw om te buigen naar Hem en Zijn Rijk. 'Uw Naam worde geheiligd, Uw Koninkrijk kome, Uw wil geschiede...', dat is de grondtoon van onze gebeden. Niet voor niets staan deze beden voorop in het Onze Vader. We bidden ons als het ware telkens weer in in de weg van de navolging van onze Heer. Geen kerkenraad en geen leidinggevende in de kerk, waar dan ook, kan zonder deze beden.

'... zonder "verborgen omgang" (Psalm 25) gebeurt er uiteindelijk weinig...'

Brainstilling boven brainstorming?

Momenteel is er binnen de kerken veel aandacht voor visie en missie. Mission statements en visiedocumenten kom je overal tegen. Maar hoe kom je tot visie? Een kwestie van brainstorming? Of - om een niet bestaand woord te gebruiken - *brainstilling*? De Anglicaanse theoloog Robert Warren deed onderzoek naar groeiende parochies binnen de Britse Angli-

caanse Kerk. Hij kwam tot zeven kenmerken die hij terugvond in groeiende gemeenten. Een daarvan luidt als volgt: 'De gemeente vraagt zich af: wat wil God hier en nu van ons?' Ter toelichting schrijft hij dat het er om gaat om te ontdekken welke weg de Geest wijst. Alleen zo kunnen we ontkomen aan pappen en nathouden en op de winkel passen. Het is de roeping van elke kerkenraad om te ontdekken waar de roeping van de gemeente in het bijzonder ligt. Het gebed is daarbij onmisbaar. Biddend kun je ontdekken welke specifieke plaats een geloofsgemeenschap in het geheel van het Lichaam van Christus in mag nemen. Dat vraagt om een cultuur van luisterend bidden. Dat zou je dus

brainstilling kunnen noemen, een omvorming van het verstaan van wat gebed is. Het gaat niet meer primair om God die luistert

naar onze woorden, maar vooral om groeiende ontvankelijkheid voor wat God ons wil doen verstaan. Het gaat dan om het ontwikkelen van een antenne voor de zachte Stem die voorgangers, kerkenraden, oudstenraden en geloofsgemeenschappen een weg wijst. Het verstaan van die Stem vraagt om oefening. Kerkelijke vergaderingen zullen daarin een oefenplek moeten zijn.

Luisterend bidden

Spannend in dit verband is wat de Amerikaanse auteur Donald Zimmer schrijft in zijn boek *Leadership and Listening*. Het boek is een pleidooi om een cultuur van luisteren te ontwikkelen binnen kerkenraden. Zimmer schreef het boek binnen de context van het Amerikaanse christendom waar kerken soms sterk bedrijfsmatig en rationeel denken en werken. Zelf komt hij uit de wereld van de US Air Force en is hij vooral vertrouwd met een zakelijke manier van vergaderen en beslissingen nemen. Maar hij ontdekte dat het zo niet werkt in de kerk. Hij pleit daarom voor een alles doortrekkende cultuur van het luisteren en haalt in dit verband Efeziërs 2: 10 aan: 'Want wij zijn Zijn maaksel, geschapen in Christus Jezus om goede werken te doen, die God van tevoren bereid heeft, opdat wij daarin zouden wandelen.' In het luisteren gaat het er om dat we onze roeping ontdekken en zo het spoor vinden dat God voor ons heeft uitgedacht. Er ligt al iets klaar en het is de primaire roeping van een kerkenraad om dat te ontdekken. Zimmer schrijft dat er heel veel energie en vreugde binnen kerkenraden weglekt als al luisterend dit spoor niet wordt gevonden en gegaan. De kunst van het luisteren is dus belangrijk bij kerkelijk leiderschap. Als

het waar is wat Paulus in de brief aan de gelovigen van Efeze schrijft - van Godswege ligt er al een spoor klaar waarop wij als gelovige mensen en ook als gemeente en kerkenraad kunnen gaan - dan is het vóór alles zaak om daar naar te zoeken. Dan gaat het uiteindelijk om roeping. Roeping heeft te maken met een Stem die je roept en die kun je alleen maar horen als je luistert. Dat vind ik een van de grootste uitdagingen voor kerkelijke leiders van nu. Dat er ruimte komt om een en al oor te zijn. Want kerk-zijn in deze tijd luistert heel nauw....

Gidsen, geen folders...

Wat betekent dit voor predikanten en andere voorgangers? Misschien is hun eerste roeping wel het onderwijzen in ontvankelijkheid, gebed en spiritualiteit. Maar dat kunnen ze alleen als ze zelf ook echt weten wat bidden is. Enkel biddende mensen kunnen mensen leren bidden. Iemand vergeleek de kerk eens met de reiswereld. Het is goed dat er reisbureaus zijn en folders over vakantiebestemmingen, maar je hebt uiteindelijk veel meer aan een persoonlijke gids die het gebied echt kent. Kerkelijke leiders zullen gidsen in het land van luisterend gebed en ontvankelijkheid moeten zijn. Het ontbreekt in de kerk bij wijze van spreken niet aan folders over het gebed, maar wel aan gidsen die diep

vertrouwd zijn met de praktijk van het volgehouden gebed.

Toen een aantal jaren geleden een gemeentepredikant overleed, schreef de laatste gemeente waarin hij had gewerkt in een rouwadvertentie: 'Hij heeft ons leren bidden'. Kort daarna sprak ik een predikante die deze advertentie had gelezen. Dit ene zinnetje had haar sterk geraakt. Het was als een spiegel waarin ze haar eigen predikantschap bekeek. 'Wat zou mijn gemeente schrijven bij mijn overlijden?', vroeg ze zich af. Ze had wel in de gaten dat deze predikant in de diepte had geïnvesteerd. Misschien minder zichtbaar en spectaculair dan allerlei moderne activiteiten en nieuwe snuffjes, maar wel veel fundamenteler. En daarmee ook meer blijvend... Iemand zei eens dat de kwaliteit van (geestelijk) leiderschap vooral duidelijk wordt na het vertrek van de leider(s). Daar zit veel in.

Heer, leer ons bidden...

De leerlingen van Jezus hadden in Hem een echte gids. Hij onderwees

niet uit de boekjes, maar vanuit zijn eigen leven. De leerlingen zagen Jezus bidden en dat wekte verlangen: 'Heer, leer ons bidden', vragen ze in Lukas 11:1. Het is de enige plaats waar de leerlingen expliciet aan Jezus vragen hen iets te leren. We moeten oppassen om deze vraag niet te zeer uit te vergroten, maar ik vind het voor onze tijd wel een belangrijk punt. We hebben het in onze tijd ongelooflijk druk, ook in de kerk. Er is heel veel gaande, maar zonder 'verborgen omgang' (Psalm 25) gebeurt er uiteindelijk weinig in de kerk. 'Heer, leer ook ons bidden...'

Verder lezen:

Donald E. Zimmer, *Leadership and Listening. Spiritual Foundations for Church Governance*, Alban Institute, Inc: 2011

Robert Warren, *Handboek gezonde gemeente*, Ekklesia: 2008

Bill Hybels, *Te druk om niet te bidden*, Gideon: 2000

Dr. Sake Stoppels (1956) uit Zeist is docent kerkopbouw aan de Vrije Universiteit Amsterdam en beleidsmedewerker binnen de Protestantse Kerk in Nederland. Het thema van dit artikel komt uitvoeriger aan de orde in zijn titels: *Voor de verandering. Werken aan vernieuwing in gemeente en parochie* (2009) en *Oefenruimte. Gemeente en parochie als gemeenschap van leerlingen* (2013).